

**Wyrok z dnia 30 marca 1994 r.
I PRN 10/94**

Na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) pracownik nabywa prawo do odprawy emerytalnej także wtedy, gdy złożył on wniosek o przejście na emeryturę w czasie nieprzerwanego pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu stosunku pracy, a prawo do emerytury nabył bezpośrednio po wyczerpaniu okresu zasiłkowego.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Antoni Filcek, SA: Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy przy udziale prokuratora Witolda Bryndy, po rozpoznaniu w dniu 30 marca 1994 r., sprawy z powództwa Honoraty B. przeciwko Urzędowi Wojewódzkiemu w E., o odprawę emerytalną, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni z dnia 28 stycznia 1993 r. [...],

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i zmieniając wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Elblągu z dnia 31 lipca 1991 r. [...], zasądził od Urzędu Wojewódzkiego w E. na rzecz Honoraty B. kwotę 4.867.920 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 stycznia 1991 r. do dnia zapłaty.

U z a s a d n i e

Powódka Honorata B. wniosła o zasądzenie części odprawy emerytalnej od pozwanego Urzędu Wojewódzkiego w E.

Pozwany wnioskował o oddalenie powództwa.

Sąd I instancji - Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Elblągu oddalił powództwo. Sąd ten ustalił, że powódka była zatrudniona u pozwanego od dnia 30 grudnia 1988 r. do dnia 30 listopada 1990 r. na stanowisku starszego inspektora. Stosunek pracy powódki został rozwiązany w drodze wypowiedzenia z przyczyn dotyczących zakładu pracy. W dacie rozwiązania stosunku pracy powódka spełniała przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Powódka złożyła dnia 10 sierpnia 1990

r. oświadczenie o zamiarze przejścia na emeryturę z dniem 1 grudnia 1990 r. lecz oświadczenie to cofnęła dnia 30 listopada 1990 r. Do dnia 8 stycznia 1991 r. powódka pobierała nieprzerwanie zasiłek chorobowy, a z dniem 9 stycznia 1991 r. przeszła na emeryturę. Zdaniem Sądu I instancji powódka nie nabyła prawa do odprawy przewidzianej w art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214 ze zm.), gdyż w dacie rozwiązania stosunku pracy nie miała ona zamiaru przejścia na emeryturę.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni wyrokiem z dnia 28 stycznia 1993 r. oddalił rewizję powódki, gdyż przyczyną jej zwolnienia z pracy była reorganizacja pozwanego Urzędu, a więc stosunek pracy nie uległ rozwiązaniu w związku z przejściem na emeryturę.

Wyrok ten zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości, zarzucając mu rażące naruszenie art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, art. 3 § 2 k.p.c. oraz interesu Rzeczypospolitej Polskiej, wniósł o uchylenie tego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu I instancji i o przekazanie sprawy temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania. Skarżący twierdzi, z powołaniem się na orzecznictwo Sądu Najwyższego (uchwałę z dnia 4 czerwca 1991 r., I PZP 17/91- OSNCP 1992 z. 3 poz. 37, uchwałę z dnia 11 maja 1989 r., III PZP 52/88 - OSNCP 1989 z. 12 poz. 190, wyrok z dnia 25 czerwca 1993 r., I PZP 27/93 - I PR 5/93 - nie publikowany oraz wyrok z dnia 6 grudnia 1993 r., I PRN 111/93 - nie publikowany), że przyczyny rozwiązania stosunku pracy oraz istnienie po stronie pracownika zamiaru przejścia na emeryturę nie mają wpływu na prawo do odprawy określonej w art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Do nabycia prawa do tego świadczenia istotne jest natomiast przejście na emeryturę po ustaniu stosunku pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona.

Według art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. (Dz. U Nr 31, poz. 214 ze zm.) urzędnikowi państwowemu przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką przysługuje jednorazowa odprawa:

- 1) po dziesięciu latach pracy w urzędach - w wysokości dwumiesięcznego wynagrodzenia
- 2) po piętnastu latach pracy w urzędach - w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia
- 3) po dwudziestu latach pracy w urzędach - w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia

sięcznego wynagrodzenia.

W pojęciu "przejścia na emeryturę lub rentę inwalidzką" nie mieszczą się okoliczności wskazane w wyrokach Sądów I i II instancji jako przesłanki pozbawiające powódkę prawa do spornej odprawy. Z brzmienia tego przepisu nie wynika, aby nabycie prawa do odprawy emerytalnej uwarunkowane było istnieniem po stronie pracownika w dacie rozwiązania stosunku pracy zamiaru przejścia na emeryturę lub rozwiązania stosunku pracy z powodu uzyskania przez pracownika uprawnień emerytalnych.

W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego analizowanego pojęcia warunek przejścia na emeryturę lub rentę spełniony jest wtedy, gdy między uzyskaniem prawa do jednego z tych świadczeń a rozwiązaniem stosunku pracy istnieje ścisły związek czasowy lub gdy pracownik uzyskuje powyższe prawo po wyczerpaniu okresu pobierania zasiłku chorobowego z tytułu choroby, która rozpoczęła się w czasie trwania zatrudnienia.

Tytułem przykładu można przytoczyć uchwałę z dnia 31 maja 1989 r. III PZP 52/88 (OSNCP 1989 z. 12 poz. 190), w której uzasadnieniu Sąd Najwyższy stwierdził, że w myśl art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214) warunek przejścia na emeryturę lub rentę inwalidzką nie jest spełniony, gdy następuje tylko samo zaprzestanie pracy w urzędzie państwowym, a nie wiążą się z tym skutki w sferze zaopatrzenia emerytalno-rentowego. Jeżeli z zakończeniem stosunku pracy nie łączy się nabycie uprawnień emerytalno-rentowych, to nawet wieloletnie zatrudnienie nie daje uprawnień do odprawy. Odprawa emerytalna ma bowiem charakter świadczenia socjalnego związanego z przejściem pracownika na emeryturę lub rentę inwalidzką i ma na celu ułatwienie mu przystosowania się do nowych warunków.

W innym orzeczeniu - uchwale z dnia 29 maja 1989 r. III PZP 19/89 (OSNCP 1990 z. 4-5 poz. 61) Sąd Najwyższy wskazał, że gdy z powodu choroby rozpoczętej w czasie istnienia stosunku pracy i trwającej nieprzerwanie po jego zakończeniu, przyznano pracownikowi rentę inwalidzką w dacie późniejszej od daty rozwiązania stosunku pracy, zwłaszcza z upływem okresu pobierania przez tego pracownika zasiłku chorobowego, nie traci on uprawnień do renty inwalidzkiej, gdyż w istocie rzeczy przeszedł na rentę inwalidzką w sposób bezpośredni po ustaniu zatrudnienia. Podzielając powyższe stanowisko Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 4 czerwca 1991 r., I PZP 17/91 (OSNCP 1992 z. 3 poz. 37) wyraził pogląd, że pojęcie "przejście pracownika na emeryturę lub rentę" powinno być interpretowane w kategoriach obiektywnych, to znaczy decydujące jest

to, czy pracownik korzysta z emerytury lub renty inwalidzkiej po zaprzestaniu zatrudnienia, a nie zamiar pracownika bądź chęć jego "odesłania" na emeryturę lub rentę przez zakład pracy. Z tego ostatniego orzeczenia wynika jednocześnie, że wymagane następstwo omawianych zdarzeń w czasie zachodzi wtedy, gdy "pracownik korzysta z renty lub emerytury po zaprzestaniu zatrudnienia".

Jeszcze wyraźniej Sąd Najwyższy zaakcentował tę ostatnią myśl w wyroku z dnia 25 czerwca 1993 r. I PR 5/93 (dotąd nie publikowanym), w którym wyjaśnił, że "przejście pracownika na emeryturę lub rentę inwalidzką" oznacza łączność z rozwiązaniem stosunku pracy polegającą na tym, że wymienione przejście "następuje równocześnie lub też po czasie rozwiązania stosunku pracy", gdy pracownik przed uzyskaniem prawa do renty pobiera zasiłek chorobowy. Niedopuszczalne jest natomiast odwrotne następstwo tych zdarzeń w czasie, to znaczy przejście na emeryturę lub rentę inwalidzką nie może wyprzedzać rozwiązania stosunku pracy.

Sąd Najwyższy w obecnym składzie podziela wymienione wyżej poglądy.

W niniejszej sprawie powódka uzyskała prawo do emerytury w dniu następującym po zaprzestaniu pobierania zasiłku chorobowego, przysługującego jej z tytułu choroby powstałej w okresie zatrudnienia co oznacza, iż spełnia ona określoną w art. 28 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych przesłankę przejścia na emeryturę. Dokumentacja zawarta w aktach osobowych powódki pozwala na dokonanie ustaleń, iż na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 powyższej ustawy powódka nabyła prawo do odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

Ponadto biorąc pod uwagę, iż wypłacono powódce odprawę w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia na podstawie ustawy z dnia 28 grudnia 1989 o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r., Nr 1, poz. 19 ze zm.) zasądzić należało - zgodnie z art. 8 ust. 4 tejże ustawy i żądaniem pozwu - kwotę stanowiącą różnicę między tymi dwiema odprawami w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności roszczenia (art. 481 k.c. w zw. art. 300 k.p.).

Zaskarżony wyrok nie tylko rażąco naruszył art. 28 ust. 1 i 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, ale także interes Rzeczypospolitej Polskiej, która otacza szczególną troską pracowników zaprzestających wykonywania pracy z przyczyn od nich niezależnych i będących z tego powodu w trudnej sytuacji materialnej.

Z powyższych względów na podstawie art. 422 § 1 k.p.c. orzeczono

jak w sentencji.

